

درس پنجم: جمله فعلیه

جمله فعلیه: جمله ای است که با فعل شروع می شود. بعد از فعل ، فاعل می آید که انجام دهنده کار می باشد. در فعل ماضی و مضارع ضمایی که به فعل می چسبند فاعل هستند که به آنها فاعل ضمیر بارز می گویند. در جدول زیر فاعل در ماضی و مضارع مشخص شده است.

فاعل	فعل ماضی	فاعل
	ما : نحن ذَهَبْنَا: نا	من : أَنَا ذَهَبْتُ = ت
	أَنْتُمْ ذَهَبْتُمْ = تما	تو : أَنْتَ ذَهَبْتَ = ت
	أَنْتُمْ ذَهَبْتُمْ = تما	أَنْتِ ذَهَبْتِ
	أَنْتُمْ ذَهَبْتُمْ = تُم	
	أَنْتُنَّ ذَهَبْتُنَّ = تُنَّ	اسم]
		او: هُوَ ذَهَبَ = هو مستتر
		اسم]
		هی ذَهَبَ = هی مستتر
	شما	
	همانطور که می بینید بجز (هو ذَهَبَ ، هی ذَهَبْتَ) بقیه فعل ها ضمیر دارند که این ضمیر ها فاعل نامیده می شود.	
	ایشان	
	هما ذَهَبَا = ا	
	هما ذَهَبَتَا = ا	
	هم ذَهَبُوا = و	
	هُنَّ ذَهَبْنَ = ن	

همانطور که می بینید بجز (هو ذَهَبَ ، هی ذَهَبْتَ) بقیه فعل ها ضمیر دارند که این ضمیر ها فاعل نامیده می شود. اما در ذَهَبَ و ذَهَبْتَ فاعل هم می تواند اسم ظاهر باشد و هم می تواند ضمیر باشد.

المعلم ذَهَبَ الى المدرسة	ذَهَبَ المعلم الى المدرسة
فاعل هو مستتر	فاعل فعل
المعلمة ذَهَبَتْ الى المدرسة	ذَهَبَتْ المعلمة الى المدرسة
فاعل هي مستتر	فاعل فعل

فاعل را در فعل های زیر مشخص کنید: دَهَبُوا ، اجلسوا ، انزلتُ ، نزلنا

فعل مضارع

ما : نَحْنُ نَذْهَبُ = نحن مستتر

مَنْ : اَنَا اَذْهَبُ = انا مستتر

أنتما تذهبانِ = ا

تو : أَنْتَ تَذْهَبُ = أنت مستتر

أنتما تذهبانِ = ا

أنتِ تذهبينَ = ی

أنتم تذهبونَ = و

أنتن تذهبنَ = ن

او : هُوَ يَذْهَبُ } اسم هو مستتر

هما يذهبانِ = ا

هي تَذْهَبُ } اسم هي مستتر

هما تذهبانِ = ا

ایشان

هم يذهبونَ = و

هُنَّ يذهبنَ = ن

مانند ماضی در (هو یَذْهَبُ و هی تَذْهَبُ) فاعل هم می تواند اسم باشد و هم می تواند (هو یا هی مستتر) باشد.

المُعَلِّمُ يَذْهَبُ إِلَى الْمَدْرَسَةِ
فاعل و فاعل هو
 المعلمة تَذْهَبُ إِلَى الْمَدْرَسَةِ
فاعل و فاعل هي مستتر

يَذْهَبُ الْمُعَلِّمُ إِلَى الْمَدْرَسَةِ
فاعل
 تَذْهَبُ الْمُعَلِّمَةُ إِلَى الْمَدْرَسَةِ
فاعل

در (اَذْهَبُ ، نَذْهَبُ و أَنْتَ تَذْهَبُ) فاعل حتما ضمیر مستتر (پنهان) است :

اَذْهَبُ إِلَى الْمَدْرَسَةِ / نَذْهَبُ إِلَى الْمَدْرَسَةِ / أَنْتَ تَذْهَبُ
 اَنَا مستتر نحن مستتر أَنْتَ مستتر

بقیه فعلها هم فاعل بصورت ضمیر بارز آمده است.

فاعل را در فعل های زیر مشخص کنید. يَذْهَبُونَ - نَذْهَبُ - تذهبانِ

تَذْهِبُونَ - أَذْهَبُ - اسْتَحْدَمُوا - التَّلْمِيذُ يَذْهَبُ إِلَى الْمَدْرَسَةِ

انسانی* (اُ - ون در جمع مذکر، ان در مثنی) علامت فاعل هستند.

که به اینها رفع می گویند و کلمه ای که این علامت ها را داشته باشد مرفوع می گویند.

ذَهَبَ الْمَعْلَمَانِ

فاعل

ذَهَبَ الْمَعْلَمُونَ

فاعل

ذَهَبَ الْمَعْلَمُ

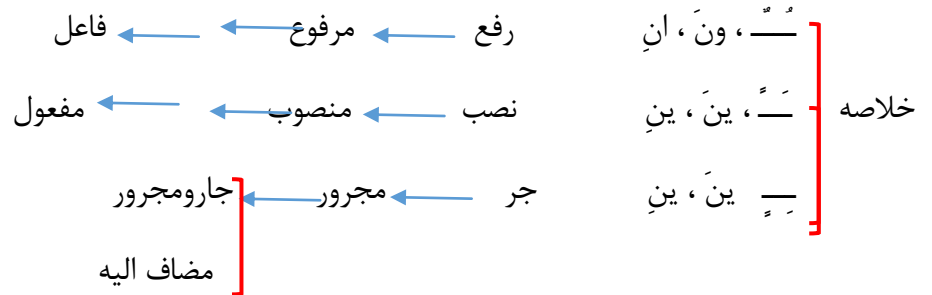
فاعل

(اُ - ین در جمع مذکر ، ین در مثنی) علامت مفعول هستند که به اینها نصب می گویند و کلمه ای که این علامت ها را داشته باشد منصوب می گویند.

يَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ .

فعل فاعل مفعول جارومجرور

(اُ - ین در جمع مذکر ، ین در مثنی) علامت جارومجرور و مضاف الیه هستند که به اینها جر می گویند و کلمه ای که این علامتها را داشته باشد مجرور می گویند

اُ ، ینِ

اُ ، وَنَ ، اِنِ

جمله فعلیه = فعل + فاعل مرفوع + مفعول منصوب

يَزْرَعُ الْفَلَّاحُ أَشْجَارَ التَّفَّاحِ - يَغْفِرُ اللَّهُ ذُنُوبَنَا

يَشْرِبُ عَلِيٌّ حَلِيبًا فِي الْقَرْيَةِ - خَلَقَ اللَّهُ الْإِنْسَانَ

مفعول : اسمی است که بعد از فعل و فاعل می آید و در ترجمه با (را - به - از) معنی می شود.

ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا خَدَاوَنَد مَثَالِي رَا زَد.

فعل فاعل مفعول

همچنین ؛ ضمایر متصل که در جدول فعل ماضی و مضارع مشخص شده اند (ی ، نا ، ک ، کِ ، کما ، کما ، کمْ - کُنَّ - هُ - ها - هما - هما - هم - هُنَّ) اگر به فعل بچسبند مفعول هستند.

ضَرَبَهُ - ضَرَبَكَ - شاهدَكَ الاستاذُ فی المدرسة.

نکته (۱) این ضمایر اگر به اسم بچسبند مضاف الیه هستند . مثلا کتَابَكَ - مُعَلِّمَهُ

نکته (۲) وقتی مفعول ضمیر متصل باشد و فاعل اسم ظاهر ، مفعول بر فاعل مقدم می شود.

يَأْمُرُنَا الشَّيْطَانُ . جَعَلَهُ اللَّهُ . ضَرَبَكَ الْمَعْلَمُ

یادآوری : در سال گذشته با موصوف و صفت و مضاف و مضاف الیه آشنا شدید:

مُخْتَبِرٌ صَغِيرٌ	الصَّنَاعَةُ	الجَدِيدَةُ	طَلَابٌ	مَجْتَهِدُونَ
موصوف	موصوف	صفت	موصوف	صفت
مُخْتَبِرُ الْمَدْرَسَةِ	صِنَاعَةُ الْوَرَقِ	طُلَّابُ الْجَامِعَةِ		
مضاف	مضاف	مضاف	مضاف	مضاف الیه

نکته: امسال با جارومجرور نیز آشنا می شوید.

حروف جر: بِ - مِنْ - فِي - إِلَى - عَلَى - لِ - كَ - عَنْ + اسم مجرور.

فِي الْمَدْرَسَةِ -	إِلَى الْبَيْتِ -	مِنْ فِضَّةٍ -	فِي الْأَرْضِ -	بِالْقَلَمِ
جارومجرور	جارومجرور	جارومجرور	جارومجرور	جارومجرور

عَيْنِ الْمَحَلِّ الْأَعْرَابِيِّ لِلْكَلِمَاتِ

(۱) سَمِعَ الْحُرُّ كَلَامَ الْإِمَامِ عَلَيْهِ السَّلَامُ. (۲) تَأْكُلُ النَّارُ الْحَطَبَ.

(۲) * فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ

(۴) لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا

(٥) يَزْرَعُ الْفَلَّاحُ الْمُجْدُ أَشْجَارَ التَّفَاحِ

(٦) ذَهَبُوا إِلَى أَعْمَاقِ الْمَحِيطِ.

(٧) يَنْبَعِثُ ضَوْؤُهَا مِنَ الْأَسْمَاكِ الْمُضِيئَةِ

(٨) وَتُحَوَّلُ ظِلَامَ الْبَحْرِ إِلَى نَهَارٍ مُضِيٍّ

(٩) يَسْتَفِيدُ الْبَشَرُ مِنْ تِلْكَ الْمُعْجِزَةِ الْبَحْرِيَّةِ .

(١٠) تَعْرِفُ الْحَيَوَانَاتُ بِغَرِيزَتِهَا الْأَعْشَابَ الطَّيِّبَةَ

(١١) تَسْتَعْمِلُ الْحَيَوَانَاتُ الْعُشْبَ الْمُنَاسِبَ لِلْوَقَايَةِ مِنَ الْأَمْرَاضِ الْمَخْتَلِفَةِ

(١٢) دَلَّتِ الْحَيَوَانَاتُ الْإِنْسَانَ عَلَى الْخَوَاصِّ الطَّيِّبَةِ لِكَثِيرٍ مِنَ النَّبَاتَاتِ الْبَرِّيَّةِ .

(١٣) تَسْتَطِيعُ الْحِرْبَاءُ أَنْ تُدِيرَ عَيْنَهَا فِي أَتِّجَاهَاتٍ مُخْتَلِفَةٍ .

(١٤) تُحَرِّكُ الْحِرْبَاءُ رَأْسَهَا وَهِيَ تَسْتَطِيعُ أَنْ تَرَى فِي أَتِّجَاهَيْنِ فِي وَقْتٍ وَاحِدٍ

(١٥) لَا تَتَحَرَّكُ عَيْنُ الْبُومَةِ فَإِنَّهَا ثَابِتَةٌ ، وَلَكِنَّهَا تُعَوِّضُ هَذَا النِّقْصَ بِتَحْرِيكِ رَأْسِهَا فِي كُلِّ نَاحِيَةٍ وَتَسْتَطِيعُ أَنْ تُدِيرَ رَأْسَهَا دَائِرَةً كَامِلَةً .

(۱۶) یَصْنَعُ الْخُفَّاشُ وَكَانَهُ فِي جِدَارِ بَيْتٍ قَدِيمٍ

(۱۷) يُمَكِّنُ شِرَاءَ السَّرِيحَةِ مِنْ إِدَارَةِ الْإِتِّصَالَاتِ

(۱۸) * وَ لَا يَظْلَمُ رَبُّكَ أَحَدًا *

(۱۹) * ... أَصَابَهُمُ الْبَغْيُ .

(۲۰) وَضَعْتُ كُلَّ مَلِيحٍ

(۲۱) لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ قَاطِعُ رَحِمٍ

(۲۲) أَمَرَنِي اللَّهُ لِمَدَارَةِ النَّاسِ .

(۲۳) يَكْتُبُ التَّلْمِيذُ الْوَاجِبَ فِي الْمَدْرَسَةِ

(۲۴) وَقَعَ نَظْرُهَا عَلَى سَمَكَةِ الْقِرْشِ

(۲۵) تُوَدِّي الدَّلَافِينَ دَوْرًا مُهِمًّا فِي الْحَرْبِ وَ السَّلْمِ .

(۲۶) يُحِبُّ الدَّلْفِينَ الْإِنْسَانَ

(۲۷) تَسْتَطِيعُ الدَّلَّافِينَ أَنْ تُرْشِدَنَا إِلَى مَكَانٍ سَقُوطِ طَائِرَةٍ .

(۲۸) تُسَاعِدُ الدَّلَّافِينَ الْإِنْسَانَ عَلَى اكْتِشَافِ أَمَاكِنِ تَجَمُّعِ الْأَسْمَاكِ .

(۲۹) يُشَاهِدُ أَعْضَاءَ الْأَسْرَةِ فَلَمَّا رَأَى رَائِعاً عَنِ الدَّلَّافِينَ .

(۳۰) وَاجْعَلْ لِي لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْآخِرِينَ

(۳۱) رَبِّ هَبْ لِي حُكْماً وَالْحَقِيقَةَ بِالصَّالِحِينَ

(۳۲) رَأَى الْمُؤْمِنُونَ الْأَحْزَابَ..... وَعَدَنَا اللَّهُ*

(۳۳) * وَاجْعَلْنِي مِنْ وَرَثَةِ جَنَّةِ النَّعِيمِ *

(۳۴) وَقُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا

(۳۵) يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَعْفُو عَنِ السَّيِّئَاتِ وَيَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ

جمله اسمیه

جمله اسمیه: جمله ای است که با اسم شروع می شود و از دو قسمت مبتدا و خبر تشکیل می شود.
مبتدا، اسمی است که اول جمله می آید و خبر بعد از مبتدا می آید و معنای مبتدا را کامل می کند.

* انواع خبر: خبر به سه صورت می آید: (۱) اسم (۲) فعل (۳) جارومجرور

اللَّهُ عَالِمٌ	المُعَلِّمُ ذَهَبَ إِلَى الْمَدْرَسَةِ	المُعَلِّمُ فِي الْمَدْرَسَةِ
مبتدا خبر (اسم)	مبتدا خبر فعل جارومجرور	مبتدا خبر جارومجرور

نکته (۱) مبتدا مرفوع است (ـُـ، وْنَ، اِنْ) و خبر اگر اسم باشد نیز مرفوع است.

نکته (۲) ممکن است بین مبتدا و خبر (صفت، مضاف الیه و جارومجرور) بیاید.

المُعَلِّمُ الْعَالِمُ مُحْتَرَمٌ	مُعَلِّمٌ الْمَدْرَسَةِ مُحْتَرَمٌ	المُعَلِّمُ فِي الْمَدْرَسَةِ يَدْرُسُ
مبتدا صفت خبر	مبتدا مضاف الیه خبر	مبتدا جارومجرور خبر فعل

نکته:

نکته (۳) اگر خبر جارومجرور باشد گاهی اوقات می تواند بر مبتدا مقدم شود.

فِي الدَّارِ رَجُلٌ	فِي التَّأخِرِ آفَاتٌ
خبر مقدم مبتدای مؤخر	خبر مقدم مبتدای مؤخر

خلاصه: مبتدا مرفوع (ـُـ وْنَ اِنْ) + خبر
 اسم
 فعل
 جارومجرور

تمرین: جمله های زیر را ترکیب کنید. اعرَبِ الْكَلِمَاتِ التَّالِيَةَ

(۱) * وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا فِي قُلُوبِكُمْ*

(۲) ثَمَرَةُ الْعِلْمِ إِخْلَاصُ الْعَمَلِ

٣) الْغَوَاصُونَ ذَهَبُوا إِلَى أَعْمَاقِ الْمَحِيطِ

٤) لِلْبَطِّ خِزَانَاتٌ طَبِيعِيَّةٌ بِالْقَرَبِ مِنْ أذْنَابِهَا .

٥) لِلزَّرَافَةِ صَوْتٌ يُخَدِّرُ الْحَيَوَانَاتِ حَتَّى تَبْتَغِدَ عَنِ الْخَطَرِ .

٦) أَلْعِلْمُ خَزَائِنٌ وَ مِفْتَاحُهَا السُّؤَالُ

٧) إِضَاعَةُ الْفُرْصَةِ عُصَّةٌ

٨) صُدُورُ الْإِحْرَارِ قُبُورُ الْأَسْرَارِ

٩) أَلْحَسَدُ يَأْكُلُ الْحَسَنَاتِ

١٠) نَوْمٌ عَلَى عِلْمٍ خَيْرٌ مِنْ صَلَاةٍ عَلَى جُهْلِ .

١١) تَمَرَةُ الْعِلْمِ إِخْلَاصُ الْعَمَلِ

١٢) * أَخَافُ أَنْ يَأْكُلَهُ الذِّبُّ ... *

١٣) طَائِرٌ يَعْيشُ فِي الْبَرِّ

١٤) طَائِرٌ يَسْكُنُ فِي الْأَمَاكِنِ الْمَتْرُوكَةِ

١٥) أَلْسَكُوتُ ذَهَبٌ وَ الْكَلَامُ فِضَّةٌ

(۱۶) جَمَالُ الْمَرْءِ فَصَاحَةُ لِسَانِهِ

(۱۷) أَحَبُّ عِبَادِ اللَّهِ إِلَى اللَّهِ أَنْفَعُهُمْ لِعِبَادِهِ .

(۱۸) حُسْنُ الْأَدَبِ يَسْتُرُ قُبْحَ النَّسَبِ .

(۱۹) عِدَاوَةُ الْعَاقِلِ خَيْرٌ مِنْ صِدَاقَةِ الْجَاهِلِ

(۲۰) أَلَدَمُّ عَلَى السُّكُوتِ خَيْرٌ مِنَ النَّدَمِ عَلَى الْكَلَامِ .

(۲۱) سَيِّدُ الْقَوْمِ خَادِمُهُمْ فِي السَّفَرِ .

(۲۲) أَلْعِلْمُ صَيِّدٌ وَ الْكِتَابَةُ قَيْدٌ .

(۲۳) الصَّلَاةُ مِفْتَاحُ كُلِّ خَيْرٍ .

(۲۴) * كُلُّ نَفْسٍ ذَاتِقَةُ الْمَوْتِ *

(۲۵) أَلنَّظَرُ فِي ثَلَاثَةِ أَشْيَاءٍ عِبَادَةٌ

(۲۶) الدَّلْفِينُ حَيَوَانٌ ذَكِيٌّ يُحِبُّ مُسَاعَدَةَ الْإِنْسَانِ

(۲۷) سَمَكُ الْقِرْشِ عَدُوُّ الدَّلَافِينِ

(۲۸) سَمِعَ الْإِنْسَانُ يَفُوقُ سَمِعَ الدَّلْفِينِ .

(۲۹) الْعِلْمُ خَيْرٌ مِنَ الْمَالِ .

(۳۰) أَلْعِلْمُ يَحْرُسُكَ وَ أَنْتَ تَحْرُسُ الْمَالَ

(۳۱) شَرَفَ الْمَرْءِ بِالْعِلْمِ .

(۳۲) ذِكْرُ اللَّهِ شِفَاءُ الْقُلُوبِ

(۳۳) آفَةُ الْعِلْمِ النِّسْيَانُ

(۳۴) الْجَلِيسُ الصَّالِحُ خَيْرٌ مِنَ الْوَحْدَةِ .

(۳۵) لِسَانُ الْمُقْصِرِ قَصِيرٌ

(۳۶) حُسْنُ السُّؤَالِ نِصْفُ الْعِلْمِ

(۳۷) الْعَالِمُ بِلَا عَمَلٍ كَالشَّجَرِ بِلَا ثَمَرٍ .

(۳۸) اللُّغَةُ الْعَرَبِيَّةُ لُغَةُ الْقُرْآنِ .

(۳۹) أَلْكَأْسُ زَجَاجَةٌ

(۴۰) غُصُونُ الرَّبِيعِ بَدِيعَةٌ جَمِيلَةٌ

(۴۱) أَلْعَقْلُ السَّلِيمُ فِي الْجِسْمِ السَّلِيمِ.

(۴۲) اسْتَخْرَجَ الْفَلَّاحُونَ مَاءً مِنْ بَيْتِ الْقَرْيَةِ .

(۴۳) أَلذَّهْرُ يَوْمَانِ

(۴۴) هَلْ جَزَاءُ الْإِحْسَانِ إِلَّا الْإِحْسَانُ

(۴۵) خَيْرُ النَّاسِ مَنْ نَفَعَ النَّاسَ .

(۴۶) أَلشَّعْبُ الْعَالِمُ شَعْبٌ نَاجِحٌ

(۴۷) سَكُوتُ اللِّسَانِ سَلَامَةٌ الْإِنْسَانِ

(۴۸) الطَّلَابُ الْمُؤَدَّبُونَ مُحْتَرَمُونَ .

فن ترجمه:

يَغْفِرُ = می آمرزد أَنْ يَغْفِرَ = که بیامرزد

يَسْتَفِيدُ = بهره می برد أَنْ يَسْتَفِيدَ = که بهره ببرد

حرف (أَنْ) معنای فعل را از «مضارع اخباری» به «مضارع التزامی» تبدیل می کند.

تست های چهار گزینه ای درس پنجم

عربی دهم انسانی

۱. عَيْنِ الصَّحِيحِ فِي التَّرْجَمَةِ. "حَذَّرَ الْجِيرَانَ لِيَتَّعِدُوا عَنْ مَنطِقَةِ الْخَطَرِ وَ أَنْ لَا يُدِيرُوا رُؤُوسَهُمْ خَلْفَهُمْ."

(الف) به همسایگان هشدار بده که از منطقه خطر دور شوند و سرهایشان را به پشت سرشان نچرخانند.

(ب) به همسایگان هشدار داد که از منطقه خطر دور شوند و سرهایشان را به پشت سرشان نچرخانند.

(ج) به همسایگان هشدار بده که با دور شدن از منطقه خطر، سرهایشان را به پشت سر برنگردانند.

(د) به همسایگان هشدار داد که با دور شدن از منطقه خطر، سرهایشان را به پشت سرشان برنگردانند.

۲. عَيْنِ الْعِبَارَةِ الَّتِي لَيْسَ فِيهَا كَلِمَةٌ غَرِيبَةٌ فِي الْمَعْنَى.

(ب) عُذَّةٌ - لُغَةٌ - غَابَةٌ - سَمَكَةٌ

(الف) بَطَّةٌ - وَقَايَةٌ - حَرْبَاءٌ - بَوْمَةٌ

(د) نَبَاتٌ - عُشْبٌ - عُصْنٌ - غَابَةٌ

(ج) بَرِّيٌّ - مَائِيٌّ - مُضِيٌّ - بَحْرِيٌّ

۳. عَيْنِ الْخَطَأِ.

(الف) تَحْتَوِي أَذْنَابُهَا زَيْتًا خَاصًّا فِي عُذْدِهَا الطَّبِيعِيَّةِ: دم های آن ها روغن خاصی را در غده های طبیعی خود دارند.

(ب) شَاهِدُوا الْمَصَابِيحَ الَّتِي يَنْبَعِثُ ضَوْؤُهَا مِنَ الْأَسْمَاكِ الْمُضِيئَةِ: چراغ ها را دیدند که نورشان از ماهی های نورانی فرستاده می شود.

(ج) لَعَقَ جُرْحَهُ سَبْعَةَ مَرَّاتٍ حَتَّى يَلْتَنِمَ: زخمش را هفت بار لیسید تا بهبود یابد.

(د) كَيْفَ اكْتَشَفَتْ أَنَّ هَذِهِ الْأَضْوَاءَ يَنْبَعِثُ مِنْ تِلْكَ الْبِكْتِيرِيَا: چگونه کشف کردی که این نورها از آن باکتری فرستاده می شوند.

۴. عَيْنِ الْمَفْهُومِ الصَّحِيحِ. "الْعِلْمُ صَيْدٌ وَ الْكِتَابَةُ قَيْدٌ"

(الف) الْعِلْمُ قَاتِلُ الْجَهْلِ.

(ب) أَكْتُبُوا فَإِنَّكُمْ لَا تَحْفَظُونَ حَتَّى تَكْتُبُوا.

(ج) الْعِلْمُ كَنْزٌ عَظِيمٌ لَا يَفْنَى.

(د) خُرْدِهَايِ دَانِشْمَنْدَانِ دَرِ نَوَكِ قَلَمِ هَايِشَانِ اسْت.

۵. عَيْنِ الصَّحِيحِ مِنَ الْمُتْرَادِفِ وَ الْمُتَضَادِّ.

(الف) دَمٌ = مَلَامَةٌ / سَائِلٌ ≠ مَايِعٌ

(ب) يُحَذِّرُ = يَنْبَهُ / مُقَاتَلَةٌ ≠ حَرْبٌ

(ج) ظَلَامٌ = ضِيَاءٌ / مُجِدٌّ = مُجْتَهِدٌ

(د) حَوْلٌ = بَدَلٌ / فَرِحَ ≠ حَزِينٌ

٦. عَيِّنْ عِبْرَةً مَا جَاءَ فِيهَا الْمَفْعُولُ.

الف) دَلَّتْ هَذِهِ الْحَيَوَانَاتُ الْإِنْسَانَ عَلَى الْخَوَاصِّ الطَّبِيبَةِ.

ب) شَاهَدَ الْعَوَاصُونَ مَنَاتِ الْمَصَابِيحِ الْمُلَوَّنَةِ فِي أَعْمَاقِ الْمُحِيطِ.

ج) تَنْشُرُ الْبَطَّةُ زَيْتًا خَاصًّا عَلَى جِسْمِهَا.

د) تَعِيشُ حَيَوَانَاتٌ مَائِيَّةٌ فِي أَعْمَاقِ الْمُحِيطِ.

٧. عَيِّنْ الْعِبْرَةَ الَّتِي كُلُّ أَفْعَالِهَا يَقْبَلُ الْمَفْعُولَ بِهِ.

الف) تَمَلَّكَ / يُدِيرُ / تَحَرَّكَ

ب) يَسْتَطِيعُ / يَطْلُبُ / يُحَذِّرُ

ج) يَنْبَعِثُ / يَسْتَفِيدُ / يَقْدِرُ

د) يَنْفَتِحُ / تُعَوِّضُ / تَسْتَعْمَلُ

٨. عَيِّنِ الصَّحِيحَ فِي مَحَلِّ الْإِعْرَابِيِّ. "لِسَانُ الْقِطِّ سِلَاحٌ طَبِيبِي دَائِمٌ وَهُوَ مَمْلُوءٌ بِغُدَدٍ تَفْرِزُ سَائِلًا مُطَهَّرًا"

الف) سَائِلًا : مَفْعُولٌ / الْقِطُّ : خَبَرٌ

ب) لِسَانٌ : مَبْتَدَأٌ / طَبِيبِي : خَبَرٌ

ج) مَمْلُوءٌ : خَبَرٌ / مُطَهَّرًا : صِفَتٌ

د) دَائِمٌ : صِفَتٌ / هُوَ : فَاعِلٌ

٩. عَيِّنِ الْعِبْرَةَ الَّتِي لَيْسَ فِيهَا خَطَأٌ.

الف) الْعُرَابُ جَاسُوسٌ مِنْ جَوَاسِيْسِ الْغَابِيَةِ.

ب) الْبُومَةُ يَسْكُنُ فِي الْأَمَاكِنِ الْمَتْرُوكَةِ.

ج) يَذْهَبُ قَلِيلًا مِنَ الزُّوَارِ إِلَى الْمَدَائِنِ.

د) الْحَسْدُ يَأْكُلُ الْحَسَنَاتِ كَمَا تَأْكُلُ النَّارُ الْحَطْبُ.

١٠. عَيِّنِ الْفِعْلَ الْمُنَاسِبَ لِلْفِرَاقِ. "..... الطَّالِبَاتُ فِي الْمَكْتَبَةِ".

الف) يُطَالِعْنَ ب) يُطَالِعُونَ ج) يُطَالِعُ د) تُطَالِعُ